

Zpráva o šetření přiměřenosti služebního zákroku

Na veřejnou ochránkyni práv se obrátil pan Jan Marčák, bytem Titlbachova 129, Svitavy (dále také "stěžovatel"), se stížností na postup Policie České republiky vůči jeho osobě dne 1. dubna 2013.

A. Předmět šetření

Dne 1. dubna 2013 kolem 4 h ráno došlo k incidentu mezi stěžovatelem a hlídkou Policie České republiky. Stěžovatel uvádí, že uvedeného dne čekal u sebe doma společně s dalšími známými na příjezd přítelkyně Petry jednoho z nich z plesu. Společně s kamarády hrály společenskou hru „Aktivity“. Cca ve 4 h ráno se rozhodli, že se půjdou podívat ven, jestli přítelkyně Petra se svými kamarádkami na diskotéce v nedaleké restauraci „Na Plotýnce“ - proto odešli nalehko a bez dokladů. V restauraci ale měli zavřeno. Přesto je výčepní na základě osobní známosti pozval dál a natočil jim (kromě stěžovatele) pivo. Očekávaná přítelkyně přišla po cca půlhodině s další kamarádkou. Poté si všimli, že venku leží/potácí se neznámý muž. Toho měli společně zvednout a umýt od krve.

Následně se na místo dostavila hlídka Policie České republiky, která chtěla legitimovat všechny přítomné. Stěžovatel se představil jako "Honza" (posléze uvedl "Honza Marčák"), což mělo vybudit agresivitu jednoho z policistů a situace vyústila až v nasazení pout a odvoz stěžovatele na služebnu i přes apely, že je diabetik a potřebuje brát léky. Stěžovatel dále popisuje nevybíravé jednání policistů na služebně.

V rámci svého šetření jsem se soustředila na důvodnost převozu stěžovatele na služebnu, s tím spojené použití donucovacích prostředků a též způsob omezení stěžovatele na svobodě na policejní služebně.

B. Skutková zjištění

Z informací od stěžovatele i spisového materiálu zpracovaného Policií České republiky mám za nerozporné, že dne 1. dubna 2013 kolem 4 h ráno se stěžovatel a jeho známí nacházeli v restauraci "Na Plotýnce". V blíže neurčenou dobu si návštěvníci restaurace všimli osoby na ulici, která byla zraněná. Zraněnému muži poskytl jeden ze známých stěžovatele pomoc na WC (umyl krev a zastavil krvácení). Následně muž vyšel opět před restauraci, kam posléze přijeli policisté, na základě jeho předchozího telefonátu na linku 158 v čase 4:57:45 h.

Zraněný muž, u kterého byla zjištěna hladina alkoholu 2,9 promile,[1] hlídce označil stěžovatele jako tu osobu, která mu měla zranění způsobit.

Poté policisté vstoupili do restaurace a prováděli ztotožnění některých přítomných osob včetně stěžovatele.

Jelikož stěžovatel u sebe neměl občanský průkaz, byla jeho míra spolupráce s policisty diskutabilní a i on sám doznává, že policistům na vyzvání nesdělil své identifikační údaje (zejména jméno, příjmení, datum narození/rodné číslo a bydliště). Stěžovatel měl policistům pouze uvést, že se jmenuje Honza. Svědek události a známý stěžovatele Petr

Kocourek situaci popsal[2] jako "groteskní" a mj. uvedl, že stěžovatel měl v jednu chvíli dát ruce před sebe se slovy: "To sem teda asi zatknutej.," načež mu policista přiložil služební pouta a odvedl jej k vozidlu. V této situaci za stěžovatelem, kterého vedli policisté, běžela jeho známá Ludmila Fanková s tím, aby jej pustili, že přinese jeho doklady a že je stěžovatel diabetik.

Pokud jde o konzumaci alkoholu v restauraci, pak policisté uvedli,[3] že viděli stěžovatele vypít jednu skleničku (0,04 litru) čiré tekutiny; dechovou zkoušku na alkohol stěžovatel odmítl.

Po příjezdu na služebnu byl stěžovatel odveden na "celu", [4] načež policistům své nacionálně sdělil a měl dostat plastovou lahev s vodou. Po příchodu slečny Ludmily Fankové na služebnu a ověření osobních údajů stěžovatel byl ze služebny propuštěn. Zdravotní stav stěžovatele zhodnotil pan Kocourek tak, že vypadal vystrašený, nikoli však zraněný (že by např. krvácel), ale měl otlaky od pout.

Spisový materiál též neobsahuje žádné písemnosti prokazující poučení stěžovatele o jeho právech a povinnostech v souvislosti s umístěním do cely ve smyslu § 33 odst. 5 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. [5] Stejně tak není k dispozici závěr lékařského vyšetření, zda stěžovatel byl schopen pobytu v cele ve smyslu § 31 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb. [6]

C. Hodnocení věci ochránkyň

C.1 Důvodnost převozu stěžovatele na služebnu

Z dostupných podkladů jednoznačně vyplývá, že stěžovatel nevyhověl výzvě policie k prokázání totožnosti tak, jak předpokládá § 63 zákona č. 273/2008 Sb. [7] Jelikož policisté netrvali na prokázání totožnosti předložením občanského průkazu a byli by se spokojili s ústním prokázáním totožnosti, nelze a priori hovořit o neposkytnutí dostatečné součinnosti ze strany Policie České republiky.

S ohledem na slovní projevy stěžovatele je zřejmé, že si byl vědom dalších možností Policie České republiky, jejichž využití v dané chvíli hodnotím sice jako zákonné, policisté však jistě mohli postupovat i vstřícněji a např. vyslyšet žádosti přátel stěžovatele a počkat, než přinesou jeho občanský průkaz.

Proto mám pochybnosti, které ale nevycházejí z jednoznačně prokázaného skutkového stavu, zda se policisté nemohli spokojit s identifikací stěžovatele podanou ostatními osobami v restauraci, potažmo prokázanou občanským průkazem, pro nějž chtěla zajít paní Fanková.

C.2 Umístění stěžovatele do "cely"

Písemnosti zpracované Policií České republiky (např. pozn. pod čarou 3) hovoří o tom, že stěžovatel byl na služebně umístěn do cely. Z dodatečného vyjádření komisařky odboru vnitřní kontroly Policie České republiky - Krajského ředitelství policie [8] vyplývá, že Policie České republiky stěžovatele umístila v místnosti, která není policejní celou ve smyslu § 28 a násl. zákona č. 273/2008 Sb., byť se jedná o samostatný prostor uzavřený mříží. V

návaznosti na toto sdělení mě následně vedoucí odboru vnitřní kontroly Policie České republiky - Krajského ředitelství policie Středočeského kraje informoval,[9] že správnost postupu policistů nechal dodatečně prověřit. Výsledky této prověrky mi dosud nejsou známy.

Pro posouzení správnosti postupu Policie České republiky mám za nesporné, že stěžovatel byl umístěn v samostatném prostoru uzavřeném mříží, který ale není evidován jako cela, ve smyslu čl. 9 a násl. závazného pokynu policejního prezidenta č. 159/2009, v platném znění.[10]

Zákon č. 273/2008 Sb. policejní celu nijak nedefinuje. V § 33 odst. 1 zákon č. 273/2008 Sb. pouze stanoví, že cela musí být hygienicky nezávadná a musí odpovídat svému účelu. Pro interpretaci toho, co je a co není policejní cela - tedy zda se pro umístění osoby do tohoto prostoru aplikují zákonné požadavky, však, dle mého názoru, není rozhodující to, zda takovýto prostor je, či není jako cela zřízen a provozován ve smyslu závazného pokynu policejního prezidenta č. 159/2009, ale rozhodující je fakticita.

Patrně není sporu o tom, že celou se v obecné řeči míní uzavřený prostor o několika málo metrech čtverečních, ohraničený zdmi a přístupný jen skrze uzamykatelné mříže či dveře, přičemž osoba v tomto prostoru umístěná nemá jejich otevírání ve své moci.[11] Tímto prizmatem je tedy třeba, dle mého názoru, nahlížet na to, zda nějaký prostor je, či není celou ve smyslu zákona č. 273/2008 Sb. Je tedy otázkou, zda předmětná "cela" není celou ve smyslu závazného pokynu policejního prezidenta č. 159/2009 jen z důvodů administrativních, nebo naopak celou - tedy zamřížovanou místností - být neměla, a to i s ohledem na zákonný požadavek hygienické nezávadnosti a vhodnosti a též požadavky kladené na celu dle závazného pokynu policejního prezidenta č. 159/2009 (např. jeho příloha č. 2). Podotýkám, že o místnosti jako o cele píší sami policisté ve svých záznamech k případu.

Bylo tedy pochybením, že policisté umístili stěžovatele do cely, přičemž tato místnost nebyla jako cela zřízena a provozována ve smyslu závazného pokynu policejního prezidenta č. 159/2009, a lze mít pochybnosti i o její souladnosti s ustanovením § 33 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb. Nakolik toto pochybení dopadá spíše než na řadové policisty na vedoucího obvodního oddělení, který přímo či nepřímo dovolil/umožnil/toleroval používání předmětné místnosti coby cely, nechávám na posouzení ředitele Policie České republiky - Krajského ředitelství policie. Současně se nabízí otázka, zda se jedná o výjimečné pochybení, nebo je takovýto "cel" v rámci kraje více.

Jestliže tedy dovozují, že místnost, v níž byl stěžovatel umístěn, byla použita jako cela ve smyslu zákona č. 273/2008 Sb., byť se tak stát nemělo, pak mělo alespoň dojít k naplnění dalších souvisejících ustanovení. V této souvislosti mám na mysli zejména povinnost policie umístit do cely osobu, která je zjevně pod vlivem návykové látky jen za podmínky, že lékař po provedeném vyšetření neshledá důvody pro její umístění na protialkoholní a protitoxikomanické záchytné stanici nebo v jiném zdravotnickém zařízení.[12] Další podstatnou povinností Policie České republiky v souvislosti s umístěním osoby do cely je její prokazatelné poučení o právech a povinnostech dle § 33 odst. 5 zákona č. 273/2008 Sb.

S výše uvedeným souvisí otázka, zda stěžovatel byl osobou, která je, slovy zákona, zjevně pod vlivem návykové látky.

Za osobu, která je zjevně pod vlivem návykové látky - v tomto případě alkoholu, lze považovat osobu, u níž je provedena orientační dechová zkouška s nenulovým výsledkem, přičemž tuto je vhodné provést zejména tehdy, svědčí-li pro to klinické znaky takové osoby (chování osoby, zápach z dechu, základní test motoriky atd.) nebo poznatky policistů z terénu. Zjevnost, o níž hovoří zákon, je dle mého soudu třeba vykládat ve dvou významech. Jednak v tom, že z chování osoby je zjevné, že je pod vlivem návykové látky. Druhý význam pak tkví právě v tom, že policisté mají vlastní poznatky o tom, že osoba požíla v nedávné době alkohol nebo jinou návykovou látku a je tudíž zjevné, že je pod jejím vlivem.

Pokud policisté na vlastní oči viděli, kterak stěžovatel v restauraci vypil 0,04 litru čiré tekutiny, mohli se důvodně domnívat, že konzumoval alkohol. Zasahující policisté stěžovatele nadto sami označili za osobu pod silným vlivem alkoholických nápojů, jak plyne z jejich vyjádření ke stížnostem.[13] Z toho dovozují, že stěžovatel byl osobou, která byla "zjevně pod vlivem návykové látky", a tudíž jej před umístěním do cely měl vyšetřit lékař.

Jde-li o naplnění poučovací povinnosti, spis neobsahuje nic, co by svědčilo o jejím splnění, a mám tedy za to, že Policie České republiky své povinnosti nedostála.

Policisté se tedy dopustili pochybení i tím, že stěžovatele před umístěním do cely nevyšetřil lékař ve smyslu § 31 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb., a dále tím, že jej prokazatelně nepoučili ve smyslu § 33 odst. 5 zákona č. 273/2008 Sb.

D. Závěr

Na základě výše popsaných zjištění a úvah jsem ve smyslu ustanovení § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv dospěla k přesvědčení, že se **příslušníci Policie České republiky**, kteří se podíleli na služebním zákroku vůči stěžovateli, **dopustili pochybení spočívajícího:**

- ve využití nevhodné místnosti coby cely,
- v tom, že nezajistili, aby stěžovatele před jeho umístěním do cely vyšetřil lékař ve smyslu § 31 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb.,
- v tom, že nepoučili stěžovatele dle § 33 odst. 5 zákona č. 273/2008 Sb. o jeho právech a povinnostech.

Zprávu o šetření zasílám řediteli Policie České republiky - Krajského ředitelství policie Středočeského kraje a žádám, aby se v zákonné lhůtě 30 dnů od jejího doručení vyjádřil ke zjištěným pochybením a informoval mě o přijatých opatřeních k nápravě. Zpráva shrnuje moje dosavadní poznatky, které mohou být podkladem pro závěrečné stanovisko.

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D., v. r.

veřejná ochránkyně práv